

Nr 984

Av herr **Rubin**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 27*,
med förslag till ändringar i *regeringsformen, m. m.*

I partiernas uppgörelse inom grundlagberedningen ingick att mandatperioden i den nya enkammarriksdagen skulle avkortas till tre år samt att riksdagsvalen skulle samordnas med kommunalvalen. De kommunala mandatperioderna skulle också skäras ned till tre år. Valdagen skulle bli gemensam.

Det har inte anförts några sakskaäl varför riksdagsval och kommunalval skulle på detta sätt samordnas och förläggas till samma dag. Fastmera talar så gott som alla sakskaäl mot en sådan anordning. I och med att kommunalvalen icke längre får omedelbar rikspolitisk betydelse, enär de ej längre tillika utgör val till första kammarens väljarförsamlingar, borde det framgent finnas bättre möjlighet än nu att låta kommunalvalen i större omfattning gälla kommunalpolitiska spörsmål, även om självfallet alltid rikspolitiken kommer att göra sig starkt gällande även i kommunalvalen.

Partiuppgörelsen innebär vidare att väljarna — i stället för att som nu få uttala sin mening vartannat år, antingen i val till andra kammaren eller i kommunalval — får sina möjligheter att komma till tals begränsade till ett enda tillfälle vart tredje år. Väljarnas inflytande minskas därmed på ett sätt som ej borde få ske i en demokrati.

Överallt i andra länder hålls politiska och kommunala val på skilda tidpunkter utan att detta förhållande där ansetts medföra några olägenheter. Inga skäl talar för att man just i Sverige skulle behöva en sådan ordning.

Remissbehandlingen av grundlagberedningens betänkande kan på intet sätt anses ha varit förutsättningslös. Många av de instanser som yttrat sig har känt sig bundna av den träffade överenskommelsen och icke sett som sin uppgift att föra fram avvikande meningar mot något som de uppfattat som en politisk realitet, vilken det icke tjänat något till att gå emot med sakliga argument. Trots detta har, som framgått av propositionen, framkommit många skäl både mot den treåriga mandatperioden och den gemensamma valdagen.

Det finns icke någon anledning att godta en kompromiss som icke bäres upp av sakliga skäl endast därför att den är frukten av en partipolitisk uppgörelse. Vi bör sålunda hålla fast vid hittillsvarande ordning med fyraåriga perioder och val vartannat år till riksdag och vartannat år till kommunala församlingar. Alternativa förslag framläggs här med hänsyn till

om riksdagen skall ha 300 eller 350 medlemmar vad gäller regeringsformen § 49.

Jag hemställer därför,

I. att riksdagen måtte såsom vilande för grundlagsenlig behandling antaga följande ändrade lydelse av regeringsformen och riksdagsordningen:

Regeringsformen

Alt. A:

§ 49 1:0

Riksdagen representerar svenska folket. Riksdagen består av trehundra-femtio ledamöter. Ledamöterna utses genom val för fyra år (ordinarie val) på sätt riksdagsordningen och särskild av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag stadga. Nyval på grund av förordnande enligt 108 § gäller endast för återstoden av löpande fyraårsperiod.

I kraft av denna grundlag skall riksdagen sammankomma varje år den 10 januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter. När nyval hållits på grund av förordnande enligt 108 §, skall den nyvalda riksdagen sammanträda inom tre månader från förordnandet å tid som Konungen bestämmer.

Om riksdagens sessioner och om rätt för Konungen eller visst antal av riksdagens ledamöter att vinna riksdagens inkallande under tid, då riksdagssession ej pågår, stadgas i 2 § riksdagsordningen. Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91, 92, 93 och 94 §§ finnes därom stadgat.

Alt. B:

§ 49 1:0

Riksdagen representerar svenska folket. Riksdagen består av trehundra ledamöter. Ledamöterna utses genom val för fyra år (ordinarie val) på sätt riksdagsordningen och särskild av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag stadga. Nyval på grund av förordnande enligt 108 § gäller endast för återstoden av löpande fyraårsperiod.

I kraft av denna grundlag skall riksdagen sammankomma varje år den 10 januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter. När nyval hållits på grund av förordnande enligt 108 §, skall den nyvalda riksdagen sammanträda inom tre månader från förordnandet å tid som Konungen bestämmer.

Om riksdagens sessioner och om rätt för Konungen eller visst antal av riksdagens ledamöter att vinna riksdagens inkallande under tid, då riksdagssession ej pågår, stadgas i 2 § riksdagsordningen. Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91, 92, 93 och 94 §§ finnes därom stadgat.

Riksdagsordningen

§ 3

Riksdagens ledamöter utses genom val för en tid av fyra år (ordinarie val), som räknas från början av året efter det då valet skett.

Nytt val i hela riket till riksdagen (nyval) på grund av förordnande enligt 108 § regeringsformen gäller endast för tiden från och med den dag, då den nyvalda riksdagen sammanträder första gången, till utgången av den fyraårsperiod för vilken ordinarie val senast hållits.

§ 16

1. Mandaten i riksdagen fördelas mellan partier. Med parti avses varje politisk sammanslutning eller grupp av väljare, som uppträder i val under särskild beteckning (partibeteckning).

2. Av mandaten äro trehundredtio fasta valkretsmandat, vilka fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i varje valkrets. Antalet fasta valkretsmandat i varje valkrets fastställas för fyra år i sänder på grundval av förhållandet mellan antalet röstberättigade i valkretsen och antalet röstberättigade i hela riket. Närmare föreskrifter härom meddelas i vallagen.

Övriga fyrtio mandat äro utjämningsmandat, vilka först fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i hela riket och därefter tillföras valkretsar.

För varje mandat, som parti erhållit, utses i vederbörande valkrets en riksdagsledamot enligt föreskrifter som meddelas i vallagen.

3. Endast parti, som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, är berättigat att delta i fördelningen av mandaten. Parti, som fått färre röster, äger dock delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i valkrets, där partiet fått minst tolv procent av rösterna.

§ 69 första stycket

Riksdagen skall vart fjärde år inom sig utse en nämnd av fyrtioåtta personer, vilken nämnd, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom regeringsformens 102 § handlar, likväl kunna anses böra från detta kall skiljas. Denna nämnd träder samma dag den blivit vald tillsammans.

§ 71 första stycket

Riksdagens lönelegation består av sjuutton ledamöter, vilka riksdagen utser inom sig. De väljas för tiden från valet, till dess sådant val under fjärde året därefter försiggått, dock att ledamot som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen. Har ledamot före den

tid, för vilken han valts, avgått ur delegationen, anställs val för den tid som för honom återstår.

II. att riksdagen måtte besluta de ändringar i de i proposition nr 27 framlagda förslagen till lagarna och ändring i lagen om val av riksdagen och i kommunala vallagen;

III. att riksdagen måtte avslå de under 5)—8) i Kungl. Maj:ts proposition nr 27 framlagda lagförslagen.

Stockholm den 27 februari 1968

Bertil Rubin (mbs)